

ပညာရေး ဥပဒေနှင့် စည်းကမ်းများသည် တရားမျှတမှု အခြေခံရှိသင့်သည်။

ဒေါက်တာ သိန်းလွင် (NNER)

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အစိုးရ၏ အဓိကမူဝါဒ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တရားမျှတမှုရှိသော ဥပဒေဖြစ်မှသာ ဥပဒေကိုလေးစားလိုက်နာကြပြီး တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်သတ်ရေးဆွဲသော၊ တရားမျှတမှုမရှိသော ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းပါက တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိမည် မဟုတ်ပေ။ ပညာရေးဥပဒေများသည် တရားမျှတမှု ရှိ မရှိ ဆန်းစစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

ယခုရက်ပိုင်းအတွင်း ပညာရေးအသုံးစရိတ်တိုးမြှင့်ရန် ဆန္ဒပြတောင်းဆိုကြသော ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများကို ကျောင်းမှ ထုတ်ပယ်သည့် သတင်းများ လူမှုကွန်ရက်စာမျက်နှာများတွင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိပါသည်။ ကျောင်းသားများ၏ တောင်းဆိုမှုနှင့် အရေးယူ အပြစ် ပေးမှုတို့ကို တရားမျှတမှု ရှုဒေါင့်မှဆန်းစစ်လိုပါသည်။

ကျောင်းသားများ၏ တောင်းဆိုမှုသည် တရားမျှတ ပါသလား။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရေး အသုံးစရိတ်သည် ယခင် ၁၉၆၂ မှ ၂၀၁၀ ကာလများထက် အနည်းငယ် ပိုလာသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အလွန်ပင်နည်းပါးလျက် ရှိနေပါသေးသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မေလတွင် ကိုရီးယားနိုင်ငံ အင်ချွန်းမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံမှ နိုင်ငံအသီးသီးသည် ပညာရေး အသုံးစရိတ်ကို တစ်နိုင်ငံလုံး အသုံးစရိတ်၏ ၁၅% မှ ၂၀% အထိ သုံးစွဲရန် သဘောတူညီထားခဲ့ကြသည်။ ထိုအချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန တို့ကလည်း ပါဝင် သဘောတူ လက်ခံထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေးအသုံးစရိတ်မှာ ၇% ခန့်သာ ရှိသေး ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် လေးပွင့်ဆိုင်ဆွေးနွေးပွဲ၌ ကျောင်းသားများ၏ တောင်းဆိုချက် (၁၁) ချက် တွင် ပညာရေးအသုံးစရိတ်ကို ၂၀% အထိ တိုးမြှင့်ရန်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုလေးပွင့်ဆိုင်ဆွေးနွေးပွဲ တောင်းဆိုချက်များကို အစိုးရနှင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားပြု တက်ရောက်သူများမှ သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ပညာရေးကဏ္ဍပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှာ အားနည်းနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ လုံလောက်မှု မရှိခြင်း၊ ဆရာ ဆရာမများ၏ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ခြင်း၊ လုံ လောက်သောလစာပေးရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ကျောင်းသားဦးရေနှင့် လျော်ညီသော စာသင်ခန်းများလိုအပ်ခြင်း၊ မြို့ပြ ဆင် ခြေဖုံးနှင့် ကျေးလက်တောရွာများတွင် စာသင်ကျောင်း မလုံလောက်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်မွမ်းမံရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ကျောင်းသား များသွားလာရေး လွယ်ကူအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်လိုအပ်ခြင်း၊ ရပ်ဝေးမှ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများအတွက် ကျောင်းဆောင်များလိုအပ်ခြင်း စသည့် ပညာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ပညာရေး အသုံး စရိတ်များမြှင့်တင်ရန် အလွန်လိုအပ်ကြောင်း ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူများအားလုံး သိကြပါသည်။ ပညာရေးအသုံး စရိတ် တိုးမြှင့်ရန် တောင်းဆိုချက်သည် တရားမျှတသည်ဟု အခိုင်အမာ ယုံကြည်ပါသည်။

ပညာရေးအသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်ရန်တောင်းဆိုသော ကျောင်းသားများကို ကျောင်းမှထုတ်ပယ်ခြင်းသည် တရားမျှတမှု ရှိ ပါသလား။ “ကျောင်းစည်းကမ်းဖောက်ဖျက်သောကြောင့် အရေးယူသည်” ဟု တက္ကသိုလ်အာဏာပိုင်များက အကြောင်း ပြသည်။ အဆိုပါတက္ကသိုလ်စည်းကမ်းများ၏ တရားမျှတမှုကို ဆန်းစစ်ဖို့လိုအပ်ပါသည်။ စည်းကမ်းများကို အုပ်ချုပ်သူ အာ ဏာပိုင်တို့က တဖက်သတ်ရေးဆွဲထားပါသလား။ စည်းကမ်းလိုက်နာရမည့် ကျောင်းသားကျောင်းသူများသည် စည်း ကမ်းများ ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးအကြံပြုခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ခွင့်များ ရှိပါသလား။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော် တည် ဆောက်မည်ဟု ကြွေးကြော်ထားသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်အသီးသီးတွင် သက်ဆိုင်သူတို့၏ ပါဝင်ခွင့်များကို ကန့်သတ် ထားဆဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါကျောင်းစည်းကမ်းများသည် တရားမျှတမှုမရှိဟု သုံးသပ်ပါသည်။

၂၀၁၃ နှင့် ၂၀၁၄ အချိန်ကာလများက အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေမူကြမ်းကို ဆွေးနွေးစဉ်ကတည်းက ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူများ အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိပါဝင်ခွင့်မရခဲ့ပါ။ ၂၀၁၄ စက်တင်ဘာလတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် အမျိုးသားပညာရေး ဥပဒေ သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုတိုင်းကျပ်လွန်းပြီး ဗဟို၏အဆုံးအဖြတ်ကို မနာခံပါက အရေးယူအပြစ်ပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေ အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ တရားမျှတမှုစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ဝေးကွာလျက်ရှိပါသည်။ ကျောင်းသားများ၊ ဆရာများ၏ ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်များ ဆုံးရှုံးရုံမျှမက မြန်မာနိုင်ငံတွင် စုပေါင်းနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာရေး အခွင့်အရေးများလည်း ဆုံးရှုံးလျက်ရှိပါသည်။

၂၀၁၇ ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်လိုက်သည့် ပညာရေးဥပဒေ မူကြမ်း (၄) ခု (အခြေခံပညာရေး၊ အဆင့်မြင့်ပညာရေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်း ဥပဒေများ) သည် တရားမျှတမှုကို အခြေခံထားခြင်း ရှိ၊ မရှိ ထပ်မံ သုံးသပ်လိုပါသည်။

အခြေခံပညာရေးဥပဒေမူကြမ်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အကဲဆုံးဖြတ်ပြီး ကျောင်းသားများ ဆရာများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်း သားများအပေါ် တရားမျှတမှုမရှိပါ။ ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲရာတွင်ပါဝင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ် စွာစုဝေးခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာသင်းပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်များ ဆုံးရှုံးနေပါသည်။ လွတ်လပ်စွာပညာသင်ကြားရန် အခွင့်အရေးနှင့် ဘာသာရပ်ရွေးချယ်ခွင့်များလည်း ဆုံးရှုံးနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးပါသည်။ မိမိကျွမ်းကျင်ရာ ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားသင်ယူခွင့် ရှိသင့်ပါသည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသင့်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများ၊ ပညာဉာဏ်များ၊ လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားသင်ယူခွင့် ရှိသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ ပညာရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို စက်မှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်၊ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားကို အထောက်အကူပြုသော သုတေသနများသာလုပ်ရန် ဆိုသည့်အချက်များသည် ပညာရပ်များ လွတ်လပ်စွာ ရှာဖွေလိုသူ များ အပေါ် တရားမျှတမှုမရှိပါ။ ပညာရေးသည် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများထက် ပိုပါသည်။ စီးပွားရေးအမြင် တစ်ခု တည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်သော ပညာရေးသည် တစ်ဖက်စောင်းနင်းဖြစ်ပြီး လူမှုရေးတရားမျှတမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်မည် မဟုတ် ပါ။ ပညာရေးကို အာဏာရှိသူများ၏ အမြင်သက်သက်ဖြင့် ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းသည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကို ချိုး ဖောက်ရာရောက်ပါသည်။ ပညာရေးကို လူ့အခွင့်အရေးအမြင်ဖြင့် ကြည့်မှသာ တရားမျှတမှုကို အာမခံနိုင်ပါမည်။ ပညာရေးကို လူ့အခွင့်အရေးဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်း (rights-based approach) ဖြစ်ရန်အတွက် ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံတွင် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ရရှိထားပြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အထူးသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းဥပဒေမူကြမ်းတွင် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများကို ကိုယ်ပိုင်အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ဖွင့်လှစ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ဤအချက်သည် ပညာသင်ယူသူများ၏ ပညာရေးအခွင့်အရေး (the right to education) ကို ချိုးဖောက်ရာ ရောက်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံမှ ထုတ်ပြန်သော အင်ချွန်းကြေညာစာတမ်းတွင် နိုင်ငံအသီးသီး သည် စာသင်နှစ် ဆယ့်သုံးနှစ် (KG+12) ကို အခမဲ့သင်ယူခွင့် ရှိစေရမည်ဟု ပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံအစိုးရများက တာဝန် ယူရပါသည်။

အစိုးရများသည် ပညာရေးအသုံးစရိတ်လျော့ချရန်အတွက် ပညာရေးကဏ္ဍကို ကိုယ်ပိုင်အကျိုးစီးပွား အလို့ငှာ ရည်ရွယ် သော ပုဂ္ဂလိကများ လက်ထံသို့ ပို့လိုက်ခြင်းသည် ပညာရေးအခွင့်အရေး မညီမျှမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ မိဘဝင်ငွေ ကောင်းသော ကျောင်းသားများ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများကို ရွေးချယ်နိုင်ခွင့်ရှိနေချိန်တွင် မိဘဝင်ငွေနည်းသော ကျောင်း သားများ၏ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်လိုက်ရာ ရောက်ပါသည်။ လူမှုရေးမညီမျှမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ ကလေးအားလုံး အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးကိုရရှိရန် နှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးရှိရန်အတွက် အစိုးရက တာဝန်ယူသင့်ပါသည်။ အစိုးရကျောင်းများကိုလည်း အရည်အသွေးရှိအောင် လုပ်ရပါမည်။ ဒေသအားလုံး၊ ကျောင်းအားလုံး၊ အရည် အသွေး ရှိမှသာ ကလေးအားလုံးအတွက် တန်းတူအခွင့်အရေး ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ပိုင်ခွင့်များအရ ပညာရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိသင့်ပါသည်။ အစိုးရကျောင်းများသည် လူအများအတွက် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်၍ အများနှင့်ကိုက်ညီအောင်လုပ်ရပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုများ၊ ဘာသာစကားများ၊ ပညာရပ်များကို တဖက်သတ်လုပ်၍ မရပါ။ ထို့ကြောင့် အစိုးရကျောင်းများနှင့် မတူသော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၊ ပညာရေးဆိုင်ရာတန်ဖိုးထားမှုများကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပေးသင့်ပါသည်။ တပြိုင်နက်တည်းတွင် ကျောင်းသားများ၏ ရွေးချယ်ခွင့်ကိုလည်း တန်းတူညီမျှမှုဖြစ်အောင် စီမံဖို့လိုအပ်ပါသည်။ အခမဲ့ပညာရေးကို (KG+12) ပြီးသည်အထိ အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိသည့်အတွက် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းကို ရွေးချယ်သော ကျောင်းသားများကို အစိုးရကျောင်းတွင် ကုန်ကျမည့် စရိတ်အတိုင်း ထောက်ပံ့ပေးလျှင် မည်သည့်ကျောင်းသားမဆို တန်းတူညီမျှ ရွေးချယ်ခွင့်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကျောင်း တည်ထောင်လိုသူများကလည်း “ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအလိုငှာ” မဖြစ်စေဘဲ ပညာရေးတန်ဖိုးများအရ ဖွင့်လှစ်ခြင်းသာဖြစ်သင့်ပါသည်။

ပညာရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင် တရားမျှတမှုရှိရန်နှင့် အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးကို ကလေးတိုင်း တန်းတူအခွင့်အရေးရှိရန် ပညာရေးအသုံးစရိတ်ကို လုံလောက်အောင်သုံးစွဲဖို့လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရေး အသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်ရန် တောင်းဆိုမှုသည် တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။ ပညာရေးစရိတ် တိုးမြှင့်ရန် တောင်းဆိုသော ကျောင်းသားများကို ကျောင်းထုတ်ခြင်းကသာ တရားမျှတမှု ကင်းမဲ့ရာ ရောက်ပါသည်။

အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယခင်စနစ်ဟောင်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ စနစ်သစ် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးသို့ ကူးပြောင်းရာတွင် စနစ်ဟောင်းကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သူများ၏ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ကုစားရန် (compensation) လိုအပ်ပါသည်။ ၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီလ လေးပွင့်ဆိုင် ဆွေးနွေးပွဲတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလ၌ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့သဖြင့် ကျောင်းမှ ထုတ်ပယ်ခံထားရသူများကို ပညာသင်ယူခွင့် ရရှိရန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ သဘောတူညီမှုလည်းရခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ကျောင်းသားများ၏ ပညာသင်ယူခွင့်မှာ ခက်ခဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယခုထပ်မံ၍ အသွင်ကူးပြောင်းနေသည့် ကာလအတွင်း ပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် တောင်းဆိုကြသူများကို ထပ်မံအရေးယူ ကျောင်းထုတ်နေခြင်းသည် တရားမျှတမှုကို မျက်ကွယ်ပြုရာ ရောက်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အောင်မြင်ရန်အတွက် တရားမျှတသော ဥပဒေများဖြစ်ရန် တိုက်တွန်းလိုပါသည်။ ပညာရေးကဏ္ဍတွင်လည်း တရားမျှတသော ဥပဒေများဖြစ်ရန်အတွက် ပညာရေးဆိုင်ရာ အဆုံးအဖြတ် ပေးရမည့် ကိစ္စတိုင်း၌ ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူအားလုံး၏ ပါဝင်ခွင့်ကို အလေးအနက်ထားစေလိုပါသည်။ ထို့ပြင် ပညာရေးကို ချဉ်းကပ်ရာ၌ “ပညာရေးသည် လူ့အခွင့်အရေးဖြစ်သည်” ဟူသော အခြေခံရပ်တည်ချက်ဖြင့် ချဉ်းကပ်ရန် (rights-based approach) ကိုလည်း တိုက်တွန်းလိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနက အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအနေဖြင့် သဘောတူပြီးဖြစ်သော ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပညာရေး (Education for Sustainable Development Goal - SDG4) သည် ပညာရေးကို လူသားဖွံ့ဖြိုးရေးအမြင် (Humanistic Vision) အရ ချဉ်းကပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤလူသားဖွံ့ဖြိုးရေးအမြင်သည်သာ တန်းတူညီမျှသော၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှိသော၊ တရားမျှတသော၊ ငြိမ်းချမ်းသော၊ သာယာဝပြောသော၊ ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၂၉ ဇန်နဝါရီလ ၂၀၁၈။